

Latvijas Republika
VENTSPILS PILSĒTAS DOME

Jūras iela 36, Ventspils, LV3601, Latvija, tālr.: 63601100, e-pasts: dome@ventspils.lv

Ventspilī

____.05.2019. Nr. 1-108/1886

Latvijas pašvaldību savienībai
Mazā Pils iela 1, Rīga, LV 1050
ivita.peipina@lps.lv

Par informatīvo ziņojumu "Par atskurbināšanas pakalpojuma attīstību pašvaldībās un turpmāko rīcību šajā jomā"

Ventspils pilsētas domē (turpmāk – Dome) no Latvijas Pašvaldību savienības (turpmāk – LPS) saņemts un reģistrēts ar Nr. 1-108/1886 informatīvs ziņojums "Par atskurbināšanas pakalpojuma attīstību pašvaldībās un turpmāko rīcību šajā jomā", ko sagatavojusi Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk – VARAM), pamatojoties uz Ministru kabineta 2017. gada 18.jūlija sēdes protokollēmuma "Informatīvais ziņojums "par atskurbināšanas pakalpojumiem pašvaldībās" (prot. Nr. 36., 33. §) 2.2.apakšpunktā doto uzdevumu, ar kuru VARAM uzdots sagatavot un iesniegt izskatīšanai Ministru kabinetā informatīvo ziņojumu par progresu atskurbtuvju izveidē pašvaldībās, (turpmāk – Ziņojums), un lūgts izteikt par to priekšlikumus.

Ar šā gada 10. aprīli, neraugoties uz faktu, ka 2019. gada 5.marta Saeimas aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas sēdē jautājumā "Grozījumi likumā "Par policiju" (Nr.2/Lp13) 3. lasījums" Latvijas pašvaldību savienības (turpmāk – LPS) pārstāve iebilda pret 2.lasījumā pieņemto redakciju, LPS piedāvātie likumprojekta varianti tika noraidīti, tai skaitā piedāvātie pārejas noteikumi par finansējuma piešķiršanu pašvaldībām, un ir stājušies spēkā grozījumi likumā "Par policiju", saskaņā ar kuriem policijas darbiniekam, pildot viņam uzliktos pienākumus atbilstoši dienesta kompetencei, ir papildinātas vispārējās tiesības ar šādiem nosacījumiem:

-) personas, kuras alkohola, narkotisko, psihotropo vai toksisko vielu lietošanas rezultātā zaudējušas spēju patstāvīgi pārvietoties vai orientēties vai var nodarīt kaitējumu apkārtējiem vai pašas sev, nogādāt iestādēs, kas sniedz atskurbšanas pakalpojumus, ārstniecības iestādēs vai mājoklī;
-) uz rakstveida pieteikuma pamata aizturēt personas, kuras mājoklī atrodas alkohola, narkotisko, psihotropo vai toksisko vielu reibuma stāvoklī un var nodarīt kaitējumu sev vai apkārtējiem cilvēkiem, vai gadījumā, ja apkārtējie cilvēki baidās palikt vienatnē ar šo personu un nav cita pamata tās aizturēšanai, uzturēt tādas personas policijas iestādē, līdz zudis apdraudējuma pamats, bet ne ilgāk par 12 stundām (likuma "Par policiju" 12.panta pirmās daļas 9. un 10.punkts).

Šīs tiesības attiecināmas arī uz Pašvaldības policiju, pamatojoties uz likuma "Par policiju" 19.panta sesto daļu, kas nosaka, ka Pašvaldības policijas darbiniekam savas kompetences ietvaros ir visas šā likuma 12.panta pirmās daļas 1.—6., 8.—12., 14.¹, 14.³, 15., 17., 20., 21., 24., 26.—28., 31., 32. un 34.punktā minētās tiesības.

Kā izriet no likumprojekta "Grozījumi likumā "Par policiju"" anotācijas (turpmāk – Anotācija)¹, pašvaldībām nav uzlikts pienākums veidot atskurbtuvus, un tā ir pašvaldību brīvprātīga

¹Skat. <http://titania.saeima.lv/LIVS13/saeimalivs13.nsf/0/B07583F7B3C6121FC225833E002FD320?OpenDocument>

iniciatīva, bet grozījumu likumā “Par policiju” nolūks ir precizēt likuma “Par policiju” 12. panta pirmās daļas 9. punktu. Tā kā pienākums veidot atskurbtuves, tiek postulēts kā pašvaldību brīvprātīga iniciatīva, izriet, ka pašvaldībām pašām būtu jāatrod līdzekļi atskurbšanas telpu jautājumam.

Ar likuma "Par policiju" 12.panta pirmās daļas 9.punkta jauno redakciju policija vairs nesniedz atskurbšanas pakalpojumus un kā alternatīva tiek piedāvāts personas reibumā ievietot iestādēs, kas sniedz atskurbšanas pakalpojumus, ārstniecības iestādēs vai mājoklī. Neraugoties uz it kā plašu jautājuma risinājumu, jaunās normas piemērošana praksē rada sarežģījumus.

Līdz šim ar Ministru kabineta rīkojumu, piemēram, 2018. gada 28. februāra Ministru kabineta rīkojums Nr. 86 “Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem", Finanšu ministrijai no valsts budžeta programmas 02.00.00 "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" uzdots piešķirt Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai 270 202 euro pārskaitīšanai pašvaldībām, lai segtu faktiskos izdevumus, kas pašvaldībām radušies 2017. gadā, sniedzot atskurbināšanas pakalpojumus diennakts režīmā personām, kuras alkohola reibumā atrodas bezpalīdzības stāvoklī, par katru atskurbšanas telpā ievietoto personu piešķirot līdz 15 euro, tai skaitā arī Ventspilij. Šī summa nesedz faktiskās uzturēšanas izmaksas, kā arī SIA “Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca” pašreiz var uzturēt līdz atskurbšanai dažus cilvēkus, jo īpašu telpu atskurbšanai nav. Stājoties spēkā grozījumiem likumā “Par policiju” ārstniecības iestāde nevar pilnībā nodrošināt visu iereibušo personu uzņemšanu, kā arī reibumā esošo personu atrašanās slimnīcas telpās ir riskanta, jo reāli apdraud pacientus un personālu.

Dome ir veikusi valsts dotācijas salīdzinājumu par periodu no 2014. – 2018.gadam, kurā redzams pašvaldības pieprasītais valsts finansējums un ar Ministra kabineta rīkojuma piešķirtais valsts finansējums (skatīt 1.tabulā):

1.tabula. Pašvaldības pieprasītais un ar MK rīkojumu piešķirtais valsts dotācijas apmērs pēc personu skaitu ievietošanu atskurbšanas telpā

Nr.	Līdzekļu pieprasījums un piešķirtais	2014.gads			2015.gads			2016.gads			2017.gads			2018.gads		
		Personu skaits	Summa	Cena uz vienu personu	Personu skaits	Summa	Cena uz vienu personu	Personu skaits	Summa	Cena uz vienu personu	Personu skaits	Summa	Cena uz vienu personu	Personu skaits	Summa	Cena uz vienu personu
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	Pieprasītā dotācija no valsts budžeta	377	12 060	32	428	16 606	39	511	19 052	37	437	15 965	37	381	15 023	39
2	Piešķirtā dotācija no valsts budžeta ar MK rīkojumu	377	5 655	15	428	6 420	15	511	7 665	15	437	6 555	15	381	5 715	15
3	Nesēta dotācijas daļa no valsts budžeta	0	6 405	17	0	10 186	24	0	11 387	22	0	9 410	22	0	9 308	24

No kopējo pieprasīto pašvaldības dotācijas apmēru 2018.gadā valsts budžets sedz 38% jeb 5 715 EUR. Pašvaldības faktiskās izmaksas ir par 2,6 reizēm vairāk.

Kopējais valsts līdzfinansējums pašvaldībām 2018.gadā pēc MK rīkojumu Nr.73 (skatīt 5.-6.lpp) izpilde 296 804 EUR. Ņemot vērā valsts budžeta līdzfinansējuma apmēru, lai segtu pašvaldības faktiskos izdevumus pilnā apmērā būtu jāpalielina finansējums aptuveni 3 reizes un kopējā valsts dotācija pašvaldībām būtu ap 900 000 EUR.

VARAM ir izteicis priekšlikumu, par atskurbšanas pakalpojuma sniegtām izmaksām, segt no akcīzes nodokļa alkoholiskajiem dzērieniem, kas būtu 0,15% no akcīzes nodokļa ieņēmumiem (Valsts ieņēmuma dienesta dati - 2018.gadā akcīzes nodokļa ieņēmumi 241 971 000 EUR), kas veido 362 957 EUR.

Salīdzinot piedāvāto priekšlikumu ar 2018.gada izpildi kopējā valsts dotācija pašvaldībām būtu lielāka par 66 153 EUR, bet nav skaidri definēts kā tiks sadalīts 0,15 % no piešķirtā finansējuma pa pašvaldībām (līdzšinējā piešķiršanas finansējumu kārtība - 15 EUR par katru atskurbšanas telpā ievietoto personu). Mainot tikai finansēšanas avotu un piešķiršanas kārtību kopējais finansējums ko saņem pašvaldība būtiski nemainās.

Tāpat nav iespējama visu personu nogādāšana mājās, līdz ar, lai īstenotu likumā “Par policiju” jaunās noteiktās prasības, ir aktuāls jautājums par iespējamo atskurbšanas telpu izveidošanu, kas pašvaldībām izslēdz brīvprātības iespēju. Izmaksas pašreiz gan nav iespējams noteikt, jo vēl nav skaidrs, kādas prasības tiks iekļautas Veselības ministrijas sagatavotajā noteikumu projektā „Higiēnas

prasības personu atskurbināšanas pakalpojuma nodrošināšanai”, taču vadoties no līdzšinējām izmaksām, pakalpojums pašvaldībai izmaksātu dārgi.

Likuma “Par pašvaldībām” 8.panta pirmā daļa paredz, ka ar likumu pašvaldībām var uzdot pildīt autonomās funkcijas, kas nav paredzētas šajā likumā, vienlaikus attiecīgajā likumā nosakot papildu finansēšanas avotus, ja funkciju izpilde saistīta ar izdevumu palielināšanos. Likuma “Par pašvaldībām” 15.panta pirmās daļas 6. un 12.punkts nosaka, ka vienas no pašvaldību autonomām funkcijām ir nodrošināt veselības aprūpes pieejamību, veicināt iedzīvotāju veselīgu dzīvesveidu un sportu, kā arī piedalīties sabiedriskās kārtības nodrošināšanā, apkarot žūpību un netiklību, tomēr atskurbšanas telpu jautājums, pirmkārt, traktējams kā pašas iereibušās personas apdraudējuma novēršana un, otrkārt, fakts, ka atskurbšanas telpu izveide tiek pozicionēta kā it kā brīvprātīga funkcija, tā tādā gadījumā nepakļaujas likuma “Par pašvaldībām” 15.panta pirmās daļas 6. un 12.punkta tvērumam.

Ziņojumā LPS norādījusi, ka šai būtu jāpaliek kā brīvprātīgai funkcijai, un šajā sakarā pašvaldībām radušos izdevumus segtu no valsts budžeta. Savukārt VARAM ir izteikusi priekšlikumu precizēt likuma “Par pašvaldībām” 15.panta pirmās daļas 12. punktu, papildinot to ar tekstu ”organizējot atskurbtuvju darbību”, kā arī veidot finansējumu pašvaldībām sabiedrības kārtības un žūpības apkarošanai, kuru veidotu atskaitījumi no alkoholisko dzērienu akcīzes nodokļa (0,15%).

Secinājums:

Tā kā likuma “Par pašvaldībām” 15.panta otrajā daļā noteikts, ka starptautiskajos līgumos, likumos vai Ministru kabineta noteikumos paredzētajos gadījumos un kārtībā atsevišķu autonomo funkciju īstenošanā un finansēšanā piedalās valsts (Ziņojumā ir norāde, ka Latvija jau ir uzņēmusies starptautiskās un nacionālās saistības nodrošināt tiesības uz veselību un radīt šo tiesību uzraudzības mehānismu, kam nepieciešami resursi), būtu nepieciešams ar normatīvu aktu noteikt kārtību, kā pašvaldībām tiek piešķirts finansējums atskurbināšanas pakalpojumu nodrošināšanai. Vienlaikus pastāv risks, ka paredzētais finansējums nesegs visas izmaksas, kas saistītas ar atskurbtuvju izveidi un uzturēšanu pašvaldībās.

Domes ieskatā ir atbalstāms LPS priekšlikums, saglabājot atskurbināšanas pakalpojumu sniegšanu kā brīvprātīgo funkciju. Nav atbalstāms priekšlikums papildināt pašvaldību autonomās funkcijas likuma “Par pašvaldībām” 15.panta pirmās daļas 12.punktā, kur pašlaik noteikts, ka viena no pašvaldību autonomām funkcijām ir piedalīties sabiedriskās kārtības nodrošināšanā, apkarot žūpību un netiklību, ar VARAM priekšlikumu, papildinot to ar tekstu ”organizējot atskurbtuvju darbību”. Tādējādi viennozīmīgi un nepārprotami pārliekot šo funkciju uz pašvaldības pienākumu nodrošināt šo funkciju ar visiem izrietošajiem pienākumiem un finansējumu, neskatoties uz solījumiem finansēt šādu funkciju. Diemžēl, kā liecina pieredze, valsts lielākoties nefinansē pašvaldību autonomo funkciju izpildi, jo tā ir pašvaldības nevis valsts funkcija un kompetences ir nošķiramas.

Ventspils pilsētas domes
izpilddirektora 1.vietniece

R.Ozoliņa